

ÉN KOMMUNE TRE INSTITUTIONER TRE FORSKELLIGE LÆRINGSMILJØER

Rikke Kjeldal, afd. leder Skovbørnehaven Fredly, en del af Skals Børnhus, Karin Hvidberg, børnehusleder, Engelsborg Børnhus, Litten Høyer-Nielsen, Leder, Børnhuset Videbechs Minde
Marie Louise Navntoft, pædagog i Engelsborg

Artiklen er sammenfattet af Kjeld Rasmussen, red. af 0-14

De tænker kreativt, når de skal forme grundlaget for deres læringsmiljøer – og det fører til mange meget spændende løsninger, som har én ting til fælles: Børnene er vilde med dem!

Det blev en hektisk men meget spændende dag, jeg tilbragte i Viborg Kommune. Tre besøg, tre sæt fotos, mange samtaler. Fra det ene til det andet, via gåben og bil.

Jeg besøgte tre institutioner, med tre ledere, der hver især er meget bevidste på, hvad de gerne vil med deres institution og som i tæt samarbejde med personalet udvikler mange og meget forskellige læringsmiljøer. De vil dog alle fremme,

at børnene har indflydelse, at de har flere forskellige tilbud og at de får brugt deres krop, energi og hjerne i mulighederne.

Et læringsmiljø, er de enige om, giver kun mening, hvis børnene synes, det er sjovt og spændende at være i det. Og hvis pædagogerne kan se sig selv i at være medvirkende og være dem, der udformer tilbuddene og kan engagere sig i dem. Hvor de voksne kan veksle mellem at gå foran, bagved og ved siden af.

I denne artikel præsenterer vi nogle af disse mange tilbud – til inspiration for andre – med fotos og med korte, forklarende kommentarer fra lederne samt fra en medvirkende pædagog.

Den åbne træbygning med pt. et rumprojekt Videbechs Minde: Et overvældende 'udehus'. Flot, solidt bygget med masser af luft og masser af plads inde. Mange forskellige aktiviteter kan tage plads her – for enkeltbørn, små grupper, store grupper. Bemærk loftet som afspejler et aktuelt rumprojekt.

Viborg
Kommune

Det store net ude midt i naturen

Skovbørnehaven Fredly: "Om det er populært? Om? Børnene elsker at gå, kravle og krabbe sig rundt i nettet. Og det er jo via leg og via at finde ud af, hvad man kan, en stor omgang motorisk træning, udvikling af balanceevne og en fin naturoplevelse! Om det er farligt? Nej, for vi stoler på, at de kan. Hvilket er en afgørende forudsætning for at lære nye, udfordrende ting."

Den 'udendørs' og 'indendørs' spisebygning

Skovbørnehaven Fredly: "Vi oplever, at vores børn bliver rigtig gode til at klare mange ting. De skal selv have madpakker og drikkedunk med sig i deres rygsæk, når vi spiser ude i naturen, men vi har også et specielt spisested, hvor de sidder i læ men stadig ude i naturen."

Bålplads, med og uden 'brændeovn'

Skovbørnehaven Fredly (nederst)

Videbechs Minde (øverst)

En bålplads er stort set altid et stort hit hos børnene. Samlingssted for snak, snobrød, mad-på-bål, hygge, leg, 'krybe-sammen', passe bål og ovn, lære om ild.

Wigwam langt ude i skoven

Skovbørnehaven Fredly: "12 børn er i skoven ad gangen sammen med et par voksne, med tid til fordybelse, ro – det er bare rigtig dejligt at komme afsted. Alle vores børn lærer at færdes i området! De bliver nemlig mødt med tillid og tiltro til, at det kan de godt. Man kunne måske kalde det et læringsmiljø i socialpraksis både mellem voksne og børn og mellem børnene. Børn laver også selv læringsmiljøer!"

Bussen med de

6 sæder

Videbechs

Minde: "Et meget populært 'lege-og læringsmiljø'! Et sted for en masse forskellige rollelege! Det ligger tæt på institutionen, så børnene kan selv søge herud og det gør de ofte!"

0-14 3/2021

Legehus til rolleleg og meget andet

Engelsborg Børnehave: "Et sted hvor de bare kan sidde. Slappe af, lege, være lidt for sig selv. For småt til at der kan sidde voksne, så det er helt og aldeles børnenes!"

Shelter, nu med myretue

Skovbørnehaven Fredly: "Shelteret ligger et sted ude i skoven på vores store grund. Vi bruger det mest i vinterhalvåret, hvor solen kommer lige ind på det. Her har børnene nogle gange sovet til middag, holdt pauser i deres leg og aktiviteter – og som man kan se, er der også myrer, som holder til her! Vi spiser nogle af dem og det er lidt af en overvindelse at bide ned i den bløde bagkrop! Men det er altså ikke kun på de finere restauranter i København, man kan smage myrer! Vi undersøger i det hele taget naturen omkring Shelteret. Plus at det er meget hyggeligt at sidde i den og få læst historie."

Afgrænsede legeområder, nogle endda med egen låge

Engelsborg Børnehave: Læringsmiljøer uden ro til at være i dem er ikke meget værd. Og nogle gange skal børnene også kunne lukke døren (:lågen) efter sig og have deres eget lille område, hvor de kan være alene."

Mega sandkasse, med overdækning og med fantasiudfoldelse

Engelsborg Børnehave: Der er altså noget med store sandkasser. De udstrakte flader og mængderne af sand inviterer på en anden måde end 'frimærkerne' på 2 x 2 meter. Leg, læring, you name it. Og solsejl giver god beskyttelse.

"Dengang vi fik Pizza og selv bestemte festen!"

Engelsborg Børnehave: "Vi har lige haft afslutningsfest – som man i sig selv jo fint kunne kalde et 'oplevelses-og læringsmiljø' - for de ældste, hvor det billede de voksne havde af, hvad der skulle ske ved den lejlighed slet ikke var i nærheden af, hvad børnene gerne ville. Vi tænkte, det kunne være sjovt at leje en bus og tage et rart sted hen. Dé ville hellere være hjemme og at vi skulle lege gemmeleg i hele institutionen. Og så skulle vi alle have pizza – leveret af en rigtig pizzamand! Samtidig tegnede hvert enkelt barn sin egen pizza, - som stadig hænger ved køkkenlugen. De havde også faste meninger om, hvilken musik vi skulle høre og at man kunne klæde sig ud til festen – dét blev til piger med store strøtkjoler og drenge med butterflys! Det var bare lige, som det skulle være, og det var så skønt."

Butikken er nu åben!

Videbechs Minde: "Nogle plader, nogle stolper, lidt tegning, nogle paller – så har man en fin lille forretning. De tre drenge havde det sjovt og var godt på vej til i deres lille læringsmiljø at blive gode forretningsfolk, mærkede man."

Krøllet kreativitet

Engelsborg Børnehave: Se lige den drengs ansigtsudtryk. Han har bygget en ren Picasso og morer sig meget samtidig! At lære er ofte morsomt.

Ugeoversigter gør børnenes verden lidt mere overskuelig

Skovbørnehaven Fredly (højre), Engelsborg Børnehave (nederst): "Mange børn er i Fredly henne om morgenen sammen med deres forældre og orientere sig om, hvad der er af muligheder den dag. Og vi har naturligvis lavet det hele med billeder, så børnene kan finde ud af det. De kan også se, at de skal hjem efter de og de aktiviteter og hvem af de voksne det er, der skal lukke den dag (og hvilken dag det er markeres med en rød pil). Vores erfaring er, at børnene fint kan være med til at bestemme, hvilke 'læringsmiljøer', de gerne vil deltage i den dag. Det er naturligvis en læringsproces men det fremmes af, at de kan se, de har medindflydelse – ved at det kommer med op på ugeplanen." Og på den nederste kan jeg se, om jeg i dag skal have sko, sandaler, regnfrakke på? Nyttigt, praktisk – lærerigt. Se selv! Du behøver ikke spørge en voksen. Find selv ud af det (og ellers hjælper jeg dig).

Plantekasser - med og uden navne men med stort potentiale

Skovbørnehaven Fredly (højre) Engelsborg Børnehave (venstre):

"Plantekasser åbner i høj grad for børnenes aktive deltagelse og for at kunne følge planter vækst over tid. Og kunne se, smage, lugte, vande, høste."

"Laver de voksne så bare læringsmiljøer derudad?..."

"...Nej, de voksne skal gøre det på en måde, hvor de skaber rammer, der giver dem mulighed for at være pædagoger! Og hvor de ikke går døde i det, fordi man som pædagog nemlig har mange forskellige opgaver i hverdagen. Dét diskuterede vi med Ole¹ – ud fra en række overvejelser om værdier, børns behov, medinddragelse, udvikling. Vi sagde så til sidst: Jamen, vi har jo simpelthen ikke tiden til alt det gode, vi taler om. Hvortil Ole sagde: 'Hvis det er den generelle opfattelse, så er det jo dét, vi skal kigge på først og ikke de store, flotte ord. Altså: hvordan skaber vi nogle rammer, hvor de voksne faktisk kan komme til at gøre noget af det, de gerne vil!'

Så gik vi i gang med at undersøge den struktur, vi havde og de muligheder, der kunne være realistiske at udfolde: Hvis man som personale skal føle sig sat fri, så skal man sikre, at ens ryg er dækket ind af andre – og så kan man gennemføre det, man har sat i gang. Andre skal tage sig af de mange praktiske gøremål, der samtidig skal ordnes. Dét kræver en del organisering, og en høj grad af tillid.

Blandt andet diskuterede vi meget, om det er sådan, at det er de voksne, der skal rydde op efter en aktivitet, eller om det er børnene sammen med en voksen. Dækker vi bord sammen med børnene – eller er det noget, de voksne skal klare? Når børnene er med til at tørre af bordene, så foregår der jo samtidig en masse socialt og relationelt imellem dem og viden udvikles. En af dem bliver måske optaget af, hvor mange bobler der er nede i vandet, de vrider kludene op i. Masser af den slags små ting sker hele tiden og vi må være nærværende ('sat fri').

Disse og mange andre situationer gik vi igennem for at finde ud af, hvornår der er chance for medinddragelse, samtidig med at man har andre aktiviteter i gang, som både børn og voksne er engagerede i, men som de nu kan få lov til at koncentrere sig om. Vi kan 'hvile' i det, i stedet for at falde i den typiske pædagogiske fælde, at vi hele tiden synes 'vi skal videre' hen til det der, hvor kvaliteten er – men kvaliteten er faktisk også i det, vi gør lige nu.

Læringsmiljøer er i høj grad også i de mange små, daglige ting men uden ro til at være i dem, er de ikke altid så meget værd."²

¹ Ole Henrik Hansen fra DPU, der har haft projekt med institutioner i Viborg Kommune

² Dette sidste afsnit blev sagt af Karin Hvidberg og Marie Louise Navntoft – men gav mange tilsluttende nik fra alle rundt om bordet.